

5. Paragrafen

De voorschriften (Besluit begroting en verantwoording) stellen een aantal paragrafen verplicht, die we zowel in de begroting als in het jaarverslag moeten opnemen.

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Verbonden partijen
3. Bedrijfsvoering
4. Financiering
5. Onderhoud kapitaalgoederen
6. Grondbeleid
7. Lokale heffingen

Paragraaf 1: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wij leggen een relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Dat geeft inzicht in de robuustheid van onze rekening. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover wij kunnen beschikken om niet-begrote kosten op te vangen.

Beleid weerstandsvermogen

Het beleid over integraal risicomanagement en het aan te houden weerstandsvermogen hebben wij uitgewerkt in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. Op basis van informatie uit de risico-inventarisatie doen we met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo) een uitspraak over de financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's. De kans en impact van alle individuele en gezamenlijke risico's is hiermee bepaald. Met behulp van dit model kunnen we een uitspraak doen over de gemiddelde verwachte schadelast (de mate waarin men betrokken is bij een bepaald financieel risico) en de maximale verwachte schadelast eens in de tien jaar (bij een betrouwbaarheidsinterval van 90%).

De gewenste omvang van het weerstandsvermogen ontstaat op basis van inzicht in de risico's, de financiële consequenties en de mogelijkheden om deze risico's te beheersen of af te dekken. Het is noodzakelijk dat we risico's onderkennen maar niet mogelijk om alle financiële risico's volledig af te dekken. Dat zou betekenen dat we alle financiële mogelijkheden verbruiken. De financiële risico's komen ook nooit in één keer samen, maar fasegewijs.

Beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel en structureel)

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Begrotingsresultaat	52.697
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	5.190.883
Onvoorziene incidentele uitgaven	119.433
Reserve monumenten	139.603
Stille reserve	500.000
Rentebaten algemene reserve (vrij besteedbaar)	51.909
Totaal	6.054.525

Tabel 2.1 beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit volgens risico simulatie

De benodigde weerstandscapaciteit berekenen we jaarlijks bij het opstellen van de begroting op basis van de op dat moment gewaardeerde risico's. Op basis van ons risicoprofiel hebben wij een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. Wij hebben 25 risico's beschreven en gekwantificeerd (kans x impact).

In onderstaande tabel hebben we de volgende schadelast berekend:

Risico categorie	Gemiddelde schadelast in €
Impact structureel	1.560.000
Impact incidenteel	940.000
Impact totaal	2.500.000

De uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen wordt via een ratio berekend:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit

De ratio van het weerstandsvermogen geeft aan hoe het weerstandsvermogen gewaardeerd wordt. Bij het bepalen van de ratio's gaan we uit van de gemiddelde schadelast. Dit resulteert in de volgende weerstandsratio in tabel 2.4.

Weerstandsratio = Ratio weerstandsvermogen		
Weerstandsratio	Ratio	Waardering
Totaal weerstandsvermogen	2,4	Uitstekend

Tabel 2.4 Weerstandsratio

Wij streven een waardering na die minimaal als voldoende wordt omschreven. Dit komt er op neer dat er sprake is van voldoende weerstandsvermogen als de beschikbare weerstandscapaciteit hoger is dan of gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit (dus $\geq 1,0$).

Daarbij merken we wel op dat een deel van de weerstandscapaciteit wordt gevoed uit een waardering van onze stille reserves. Hoewel we bij de waardering hiervan het voorzichtigheids criterium hebben toegepast blijft het onzeker of gemeentelijke objecten in de huidige tijd verhandelbaar zijn.

Risico-inventarisatie gemeente Oost Gelre

In 2017 is een start gemaakt met het versterken van ons risicomanagement. Naast het in beeld brengen van de belangrijkste risico's m.b.t. de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en het onderwerp datasecurity / beveiliging persoonsgegevens is voornamelijk ingezet op het versterken van risicobewustzijn. In 2018 werken we verder aan het optimaliseren van onze risicobeheersing.

De voor de bepaling van onze weerstandscapaciteit relevante risico's staan in onderstaande risico-inventarisatie. Voor elk risico hebben wij:

- oorzaak en gevolg in beeld gebracht;
- de beheersmaatregelen ter voorkoming en ter beheersing genoemd;
- het risico gewaardeerd (kans en financieel gevolg ingeschat).

In onderstaande tabel treft u een verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's aan:

Projecten en Investerings	
Bouwgrondexploitatie	Bij de grondexploitaties gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is. Maatregel: Dekking van eventuele verliezen door aanwending van de reserve bouwgrondexploitatie. Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.
Regionaal bedrijventerrein De Laarberg	Bij de exploitatie van bedrijventerreinen gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is. Maatregel: Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.
Gemeentelijk vastgoed	Mogelijke afwaardering van boekwaarde gemeentelijk vastgoed. Maatregel: Herbestemming van gemeentelijk onroerend goed.
Onderwijshuisvesting	Verzoek om bijdrage in de bekostiging van nieuwbouw en/of renovatie van schoolgebouwen. Maatregel: Opstellen van een (meerjaren) onderwijshuisvestingsplan (nieuwbouw en vervangende nieuwbouw).
Open einde regelingen	
Leerlingenvervoer	Overschrijding budget door groter beroep op deze voorziening. Maatregel: Sturen op schoolkeuze (school in woonplaats).
Wmo	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Wmo te kunnen bekostigen. Maatregel: Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring.
Jeugdwet	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Jeugdwet te kunnen bekostigen Maatregel: Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring. Risico- en kostenverevening op tekorten binnen samenwerkingsverband acht Achterhoekse gemeenten.
Participatiewet	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Participatiewet te kunnen bekostigen.
Minimabeleid	Overschrijding budget minimabeleid.
Aansprakelijkheid	
Inkoop- en contractmanagement	Risico op schadeclaims en / of mislopen aanbestedingsvoordelen.
Vergunningverlening, handhaving en toezicht	Aansprakelijkheid van gemeente voor schade tijdens een evenement als gevolg van toezicht falen. Aansprakelijkheid van gemeente voor schade na afgifte van een bouwvergunning.
Ketenbeheer	
Gesubsidieerde instellingen	Misbruik en / of oneigenlijk gebruik van subsidies, niet voldoen aan prestatieafspraken. Maatregel: Periodiek contact tussen beleidsmedewerker en gesubsidieerde instelling.
Discontinuïteit zorg aan inwoners	Risico dat zorgaanbieders zich terugtrekken uit de markt of failliet gaan en de zorg duurder moet worden ingekocht. Maatregel: Periodiek contact tussen CLM en zorgaanbieder.

Verbonden partijen en deelnemingen	
SDOA	De inkomsten uit detachering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is lager dan geraamd. Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	Dividend is lager dan verwacht.
VNOG	Financieel tekort kan niet worden opgevangen binnen eigen begroting of weerstandsvermogen. Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.
Garantstellingen en gewaarborgde geldleningen	Risico dat door de gemeente verstrekte geldleningen niet (volledig) worden terugbetaald en / of aangesproken wordt op afgegeven garantstellingen. Maatregel: Leningen en garanties worden enkel verstrekt aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen met uitzondering van de achtervang overeenkomst met WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)
Middelenmanagement	
Bouwleges	Risico op lagere inkomsten uit bouwleges dan geraamd.
Taakstellende bezuinigingen	Niet realiseren taakstellende bezuinigingen. Maatregel: Bewaking voortgang realisatie via reguliere tussentijdse rapportages.
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	Risico is dat de inkomsten uit het Gemeentefonds afwijken van wat in de begroting geraamd is door: Ontwikkelingen in het accres (ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven); ontwikkelingen in de verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld aantal inwoners/woonruimten); effecten van taakmutaties (bijvoorbeeld bij nieuwe taken voor gemeenten); effecten van onder- en overschrijdingen van het plafond van het BTW compensatiefonds; de mogelijkheid van een eenzijdige korting door een nieuw kabinet. Maatregel: Op de voet volgen van ontwikkelingen en tijdig vertalen van de circulaire naar de begroting.
Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG)	Bij een tekort op de bekostiging van de 3D's kan aanspraak worden gedaan op de vangnetregeling. Een eventueel tekort wordt aangevuld onder aftrek van een eigen risico.
Financiering en rente risico	De rente op geld- en kapitaalmarkt in Europa zullen in 2018 naar verwachting op een laag niveau blijven. De ECB zal de rente op de geldmarkt rond het nulpunt houden, de depositorente negatief houden en op de kapitaalmarkt zal de rente op een laag niveau blijven door de opkoopacties van obligaties door de ECB die tot eind 2017 zullen doorgaan. Na beëindiging van de opkoopacties zal de kapitaalmarktrente waarschijnlijk gaan stijgen. Maatregel: Door een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille aan te brengen beheersen we het renterisico op de vaste schuld. Door onze langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst.

Bedrijfsvoering	
Werving en ontslag van personeel.	Toename wachtgeld- en / of pensioenverplichtingen door (politieke) ontwikkelingen.

Bedrijfsvoering	
Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	Verschil tussen aanwezige en gewenste competenties (ontwikkeling ambtenaar 3.0). Maatregel: Wet zetten het instrument strategische personeelsplanning in. We brengen in beeld welke formatie nu en in de toekomst nodig is. Daarnaast stellen we vast over welke competenties onze medewerkers moeten beschikken.
Cybersecurity en privacy	
Informatiebeveiliging	Gemeenten zijn voor steeds meer beleidsterreinen verantwoordelijk en maken daarbij gebruik van de mogelijkheden van informatie-uitwisseling. Bij de uitwisseling van informatie kunnen beveiligings- en privacy risico's voordoen die een groot impact kunnen hebben (financieel en imago). Maatregel: Hanteren van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) als richtlijn, organisatie brede audit. Mogelijkheden tot het verzekeren van schade a.g.v. security incidenten worden onderzocht.
Wet- en regelgeving	
Fiscale regels	Niet voldoen aan fiscale bepalingen met naheffing en boetes tot gevolg. Maatregel: Permanente educatie medewerkers financiën en periodieke scholing van budgethouders. Overleg met Belastingdienst en indien noodzakelijk inschakelen van een fiscalist.
Omgevingswet	De geraamde bedragen zijn een voorzichtige inschatting van de extra lasten. Het is nog te vroeg om met behulp van het dialoogmodel financiële impact WVNG/Deloitte een betrouwbare raming te maken. Een aansluitend risico is het niet tijdig aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Organisatie is niet (tijdig) aangepast / ingericht op komst Omgevingswet. Maatregel: Bijdrage blijven leveren aan het VNG/Deloitte dialoogmodel financiële impact en het uitvoeren van een risicoanalyse aan de hand van dit model.

Een nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's treft u hierna aan.

Bezuinigingen / dekkingsplan

Verhoging O.Z.B. met 3,5%

Gelet op de kostenontwikkeling in het bijzonder de loonkostenstijging als gevolg van de cao-onderhandelingen is een inflatoire verhoging van 2% noodzakelijk ter dekking van de kostenstijgingen. In het voorgestelde dekkingsplan stellen we voor 2019 een extra verhoging van 1,5% voor, dit is gekoppeld aan de huisvesting basisonderwijs Lichtenvoorde (1%) en energietransitie. We willen aan u voorstellen om € 2.500.000 uit de belegde reserves te halen en toe te voegen aan een bestemmingsreserve energietransitie. Om de weggevallen rente-inkomsten op te kunnen vangen komen wij tot een extra OZB verhoging van 0,5%.

Ontwikkeling van de algemene uitkering

De ontwikkeling van de Algemene Uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven. Met ingang van 2018 wordt het systeem gewijzigd, de kaders voor Sociale Zekerheid en Zorg telt nu ook mee wat een bredere basis (voorheen omvang € 100 miljard, nu € 240 miljard) geeft en daarmee een stabielere ontwikkeling van het gemeentefonds. Op zich is dit logisch aangezien de gemeenten sinds 2015 extra taken uitvoeren op deze gebieden.

Het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein (totaal € 7 miljard) gaat met ingang van 2019 op in de algemene uitkering en gaat daarmee uitmaken van de trap-op-trap-af systematiek. Onder het integreerbare deel wordt verstaan:

- Wmo met uitzondering van Beschermd wonen
- Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+
- Participatie, onderdeel re-integratie klassiek
- Wmo, onderdeel Hulp bij het huishouden

Vanaf het jaar 2020 valt dit geïntegreerde gedeelte van de integratie-uitkering Sociaal domein onder de accresontwikkeling. Vanaf 2020 moeten de nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) hieruit bekostigd worden.

De meicirculaire 2018 geeft een positief accres wat grotendeels veroorzaakt wordt door de effecten van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Het grootste risico blijft nog steeds de Participatiewet. Voor de komende jaren wordt de integratie-uitkering Participatie gekort met bijna € 1 miljoen t/m het jaar 2022.

Openeinde regelingen

Minimabeleid, schuldhulpverlening en leerlingenvervoer zijn zogenoemde openeinde regelingen waarbij vooral de afgelopen jaren het beroep op de schuldhulpverlening aanzienlijk is toegenomen. Ook binnen de regeling leerlingenvervoer kunnen door omstandigheden de kosten aanzienlijk oplopen.

Wmo

Sinds 2017 wordt bij de inkoop van de begeleiding in de Wmo en Jeugdwet aanbesteed volgens de Open House-constructie. Aanbieders kunnen per kwartaal inschrijven, wanneer aan de inschrijfcriteria wordt voldaan. Ook in 2019 wordt begeleiding ingezet op twee niveaus: het wel of niet kunnen aanleren van vaardigheden. De in 2017 ingezette trend, dat er steeds meer een verschuiving plaatsvindt naar begeleiding gericht op stabilisatie, blijft zich voortzetten. Het gaat dan om personen die niet of slechts nog beperkt (meer) leerbaar zijn. Dit zal in 2019 waarschijnlijk leiden tot een verhoging van de uitgaven.

De Open House-constructie wordt vanaf 2018 ook toegepast bij de inkoop van Hulp bij het huishouden. Het HbH-tarief moet op grond van een AMvB op een reële prijs worden gesteld. Hierbij zal ook een cao-akkoord over verhoging van de inschaling voor huishoudelijke werkzaamheden, dat op 1 april 2018 in werking is getreden, een prijsopdrijvend effect hebben in 2019. Nog onzeker is of dit effect in 2019 via een hogere rijksbijdrage volledig wordt gecompenseerd.

Dit laatste geldt ook met betrekking tot de waarschijnlijke invoering van een z.g. abonnementstarief vanaf 2019. De regering heeft plannen om de CAK-bijdrage te bepalen op een vast bedrag per 4 weken van ca. € 18 ongeacht inkomen of vermogen van de aanvrager en ongeacht het aantal toegekende Wmo-voorzieningen.

Decentralisatie Jeugdzorg

Een ruime meerderheid van de inwoners in Oost Gelre, die zorg of hulp ontvangt vanuit de Jeugdwet, wordt goed geholpen. Dat blijkt uit een in 2017 gehouden enquête. Onze inwoners weten waar ze terecht kunnen met hun vraag (82%), voelen zich serieus genomen (87%) en worden snel geholpen. Ook zijn onze inwoners tevreden over de manier waarop de gemeente samen met hen naar oplossingen zoekt. Er valt geen jeugdige tussen wal en schip, we kennen nauwelijks wachtlijsten en geen cliëntenstop. In dit opzicht staat de

Sinds de invoering van de jeugdwet in 2015 zien een schommeling in kosten en rijksbijdragen voor jeugdzorg. De ontwikkelingen in onze gemeente corresponderen met het landelijk beeld dat de totaaluitgaven stijgen. Het aantal jongeren dat zorg ontvangt neemt niet toe maar de intensieve dure zorg zien we wel toenemen.

De invloed op de verwijzingen binnen de Jeugdzorg is op dit moment nog beperkt, maar neemt langzaam toe door bekendheid van ons loket en Ondersteuningsteam (OT). Het merendeel (ongeveer 60%) van de verwijzingen naar 2^e lijns zorg wordt op dit moment gedaan door de huisartsen en kinderartsen. We zetten dan ook vol in op preventie en verdere samenwerking met de huisartsen (middels de succesvolle pilot Praktijkondersteuners Huisartsen). Inmiddels is besloten om het aantal praktijkondersteuners bij de huisartsen uit te breiden om zo invloed te hebben op de verwijzingen en waar mogelijk oplossingen te vinden in het voorliggend veld. De effecten hiervan zullen we pas op langere termijn zien.

Op een ander deel van de jeugdhulp hebben we geen invloed. Jeugdhulp kan immers ook ingezet worden door de rechter. Deze baseert de inzet van jeugdhulp op het advies van de voogd die betrokken is als er sprake is van een ondertoezichtstelling of voogdij. Op deze verwijzingen hebben wij geen invloed. Het gaat hier om zeer intensieve vormen van jeugdhulp die ook zeer kostbaar zijn, zoals Jeugdzorg Plus. In onze gemeente heeft jeugdhulpaanbieder Horizon een locatie in Harreveld die deze vorm van jeugdhulp aanbiedt. Dat brengt voor ons een groot financieel risico met zich mee. Want volgens het woonplaatsbeginsel is het zo dat de gemeente waar de jeugdige verblijft, financieel verantwoordelijk is als de ouders het gezag niet meer hebben. We worden hiervoor wel extra gecompenseerd door het rijk maar vraag is of dit voldoende is. We zien vanaf 2015 alleen maar een stijging van de kosten voor deze vorm van zorg. Een structurele oplossing voor deze problematiek is in de maak. Inmiddels is duidelijk dat er een wetswijziging op komst is waardoor de gemeenten van herkomst altijd verantwoordelijk zijn voor de zorg, ook als er sprake is van voogdij. Deze wetswijziging gaat naar verwachting per 1 januari 2020 in.

Participatiewet

We willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen deelnemen in de samenleving. De Participatiewet (PW)voegt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) samen.

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet. Deze uitvoering (zoals het verstrekken van uitkeringen en het zoveel mogelijk regulier aan het werk helpen van werkzoekenden) hebben wij bij de (GR) SDOA belegd. Wij dragen echter de financiële risico's.

Gebundelde uitkering (BUIG)

Als gemeente ontvangen we een gebundelde uitkering (de BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te bekostigen. De Participatiewet kent een budgetteringsystematiek. Dit is een financieringssysteem die zo is ingericht dat het gemeenten moet prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en te houden.. De gebundelde uitkering is een ongeoormerkt budget. Een gemeente mag een overschot op het budget vrij besteden, maar moet een tekort op het budget in beginsel ook zelf opvangen.

Gemeenten die tekorten hebben op hun budget op grond van de Wet werk en bijstand/Participatiewet dienen deze tekorten in beginsel op te vangen uit eigen middelen. Gemeenten die een omvangrijk tekort hebben kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget. Met ingang van 1 januari 2015 geldt er een tijdelijke en eenvoudige vangnetuitkering in plaats van de incidentele en meerjarige aanvullende uitkering, waarvan de beëindiging via overgangsrecht is geregeld. We hebben voor 2017 een beroep gedaan op de vangnetregeling. Onzeker is of we dit ook voor de komende jaren moeten doen.

Uitvoering Wsw

De wijze van uitvoering van de Wsw is tot 1 juli 2019 vastgelegd. De beschut binnen populatie wordt begeleid vanuit een werklocatie in Lichtenvoorde. De werknemers in detachering worden begeleid door de SDOA. Wel zijn er zorgen over het subsidieresultaat binnen de Wsw. Het subsidieresultaat is de som van de loonkosten enerzijds en de Wsw-subsidie anderzijds. Voor iedere SW-medewerker kan het subsidieresultaat worden vastgesteld. Door de invoering van de Participatiewet gaat het subsidiebedrag van € 26.100 per SE in 2014 dalen naar € 22.700 in 2019 (-13%). We moeten rekening houden met afname van de rijksuitkering van € 135.619 in 2019 en oplopend naar bijna € 1 miljoen in 2022.

Statushouders

Een steeds groter deel van ons uitkeringsbestand bestaat uit inwoners die recentelijk zijn gevlucht voor oorlog en geweld. Deze groep heeft vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt vanwege allerlei oorzaken (taal, relevante opleiding, trauma etc.). Uiteraard bieden we deze inwoners taal en integratietrajecten aan. Desondanks lopen we het risico dat deze groep langdurig een beroep moet doen op een uitkering. Hierdoor kan er een tekort ontstaan op het inkomensdeel. Dit is het budget dat de gemeente ontvangt voor het betalen van de uitkeringen.

Inwoners met arbeidsbeperking

We verwachten nog niet dat de groep inwoners met een arbeidsmarktbeperking die onder de participatiewet valt snel zal uitstromen richting regulier werk. Voor deze groep inwoners is er loonkostensubsidie beschikbaar om de beperkte loonwaarde te compenseren. Maar het is nog steeds de vraag of dit werkgevers over de streep zal trekken.

Bouwgrondexploitatie

Door de huidige economische situatie en demografische ontwikkelingen is het noodzakelijk minimaal 1 keer per jaar de ontwikkeling en verkoop van woningen en bedrijventerreinen herzien.

Wij zien een langzaam herstel, bijvoorbeeld doordat er meer belangstelling is voor de kavels bij zowel woningbouw als voor bedrijventerrein.

De nota grondbeleid is door u vastgesteld. Uitgangspunt voor bouwgrondexploitatie blijft een sluitende exploitatieopzet. Jaarlijks actualiseren we de exploitatieopzetten. Als hieruit blijkt dat een tekort ontstaat, verwerken we het verlies in de jaarrekening. Wij verwachten dat de exploitatie van zowel woningbouw als bedrijventerreinen minimaal kostendekkend zijn. In de nota grondbeleid gaan we nader in op de exploitaties en de maatregelen die nodig zijn om financiële risico's te beheersen. Bij de waardering van de gronden houden we rekening met invoering van de vennootschapsbelastingplicht en kiezen we voor de fiscaal meest gunstige optie.

Regionaal bedrijvenpark Laarberg

In de huidige economische situatie zijn er financiële risico's verbonden aan de bouwgrondexploitatie van Laarberg. De risico's en onzekerheden kunnen we moeilijk inschatten. De financiële risico's hebben we

verdisconteerd in het benodigde weerstandsvermogen. Hierbij hebben we rekening gehouden met de lange looptijd van de exploitatie en het te verwachten exploitatieresultaat bij verschillende scenario's.

Planschadevergoeding

Bij bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen met projectafwijking sluiten we een afwentelingsovereenkomst planschade af. Op de wijze vergoedt de initiatiefnemer eventuele planschadekosten.

Een tegemoetkoming in de planschade als gevolg van de toekomstige ontwikkeling van bouwgrond bekostigen we binnen de exploitatieopzet van het plan.

Fiscale risico's - vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 worden overheidsbedrijven belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Hierdoor worden wij, voor die activiteiten waar wij optreden als ondernemer, vennootschapsbelastingplichtig. Dit heeft organisatorische, administratieve en financiële gevolgen. Maar dit kan ook gevolgen hebben voor gelieerde partijen als verenigingen/stichtingen en gemeenschappelijke regelingen. Wij hebben geïnventariseerd welke activiteiten belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting en de fiscale openingsbalans is opgesteld. De vennootschapsbelasting kan ook een last in de begroting met zich meebrengen, over de fiscale winst moeten we vennootschapsbelasting betalen. De prognose is dat wij verliezen kunnen verrekenen zodat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Verzekeringsrisico's

Voor zowel materiële (gebouwen / kunstvoorwerpen e.d.) als immateriële zaken (aansprakelijkheid, fraudeverzekering en bestuurdersaansprakelijkheid e.d.) hebben we middels verzekeringspolissen de risico's afgedekt. Jaarlijks heroverwegen we de verzekeringspolissen. In regionaal verband besteden we de diverse verzekeringen aan.

Toereikendheid bestemmingsreserves voor onderhoudsvoorzieningen

Op basis van de beschikbare beheerprogramma's zijn de bestemmingsreserves op niveau. Onvoorziene omstandigheden daargelaten zijn de financiële risico's hiermede voldoende afgedekt.

Overige risico's

Dit zijn risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals mogelijke juridische claims door fouten in de uitvoering van procedures. Voorbeelden hiervan zijn:

- gevolgen van beroep en bezwaar tegen allerlei vergunningen
- gevolgen van besluiten op het gebied van personeelsaangelegenheden (waaronder ontslagaanvragen)

1.

Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen afdekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	71%	81%	83%	< 90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	59%	68%	71%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	43%	37%	36%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. geraamde baten)	9%	11%	8%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	-6,33%	0,05%	0,07%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR <0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	66%	74%	71%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	456%	364%	240%	>100%	80-100%	<80%

Tabel 2.5 Financiële kengetallen jaarrekening en begroting

Kengetallen	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	100%	96%	92%	< 90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	88%	85%	81%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	32%	32%	32%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. geraamde baten)	5%	5%	5%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte MJR	0,07%	0,18%	0,52%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR <0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	74%	75%	75%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	203%	190%	154%	>100%	80-100%	<80%

Tabel 2.5 Financiële kengetallen meerjarenbegroting

Beoordeling kengetallen

Uit bovenstaande tabel is af te leiden dat de netto schuldquote, solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte in een lagere categorie gerubriceerd zijn.

- Voor de netto schuldquote wordt het hogere kengetal veroorzaakt vanaf het jaar 2020 aangezien het investeringsniveau dan het hoogst is en de verwachting is dat extra geldleningen moeten worden aangetrokken.
- Voor de solvabiliteitsratio betekent een lagere categorie dat de schulden meer toenemen dan het eigen vermogen. Van de voorstellen voor nieuw beleid wordt een groot deel bekostigd uit de reserve.
- De structurele exploitatieruimte wordt langzaam verbeterd.
- Het kengetal op de woonlasten laat zien dat Oost Gelre ver beneden het landelijke gemiddelde zit en deze trend gelijk blijft.